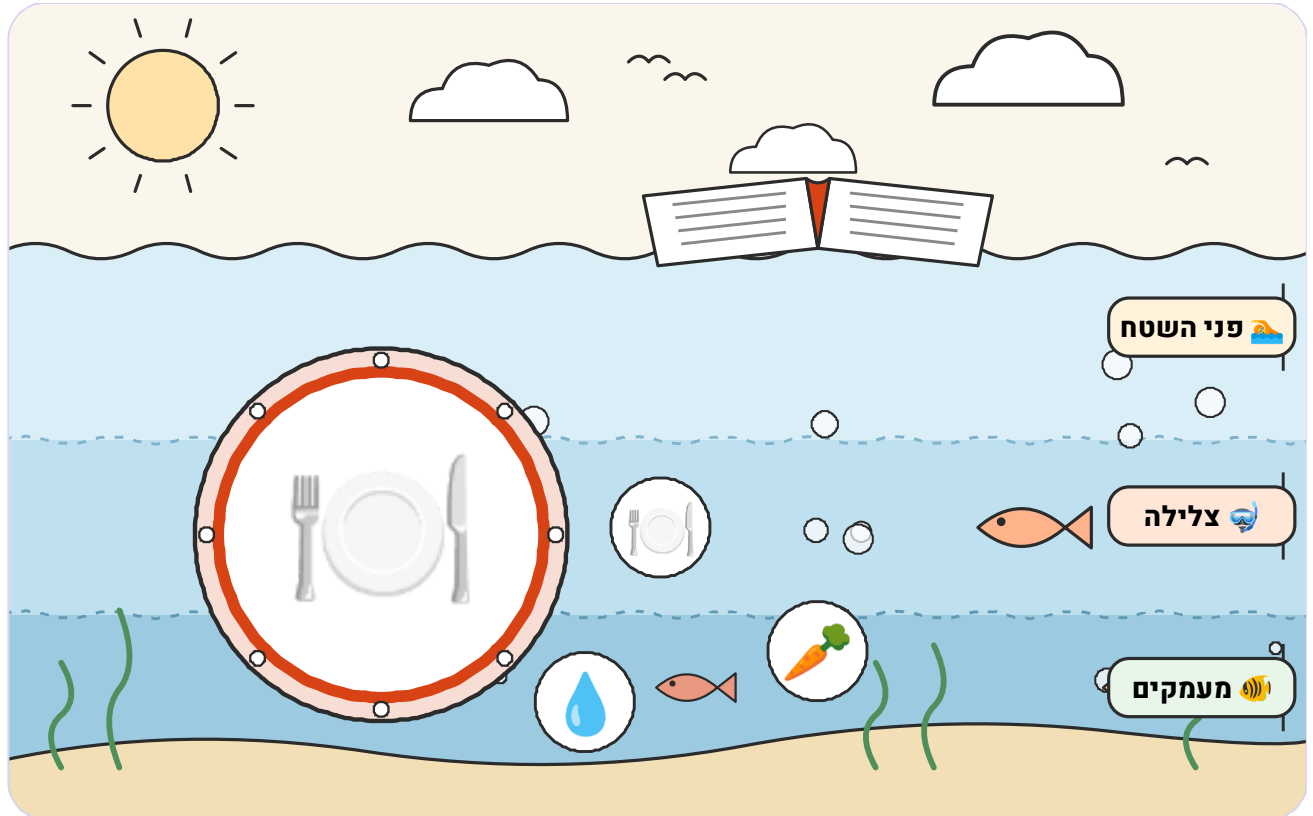

חוברת תלמיד • קריאה והבנה • יסודי (לכיתות ג'-ו')

מה יש בצלחת: אוכל

מה באמת כתוב בתווית, איך עומר הציל תחרות אפייה, מה זו צלחת חכמה, והאם בית הספר צריך להפסיק למכור חטיפים – צוללים בשלבים: מתחילים על פני המים ויורדים לעומק.

תאריך:

כיתה:

שם:

טקסט ושאלות

- 10 הטקסט: התחרות של עומר
- 12 חלק א' – שחייה על פני השטח
- 13 חלק ב' – צלילה
- 14 חלק ג' – מעמקים
- 16 בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה
- 2 מהדורה למורה ומפתח תשובות

כלים לקריאה

- 6 דף האסטרטגיות
- 7 מפת הצלילה
- 8 סימניות לגזירה
- 9 כרטיסי מילים לקיפול

איך משתמשים?

א. מתחילים בדף האסטרטגיות ובמפת הצלילה. ב. קוראים את הטקסט ועוצרים בתחנת העצירה. ג. עונים על השאלות לפי העומק: פני המים, צלילה והמעמקים. ד. מסיימים בבדיקה עצמית ובכרטיס יציאה.

יסודי

עובד גם בשחורלבן

ניסוח לבנים ולבנות

להדפסה

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות

מהדורה למורה – יסודי. כאן מרכז כל מה שצריך לפני השיעור: מטרות, מערך ל-45 דקות, גרסה קצרה, חיבור למודלים של חוסן, טיפים ומפתח תשובות. אפשר להסיר את הדפים האלה לפני צילום החוברת לתלמידים.

מטרות השיעור

- לאתר מידע גלוי ולהסיק מסקנות מטקסטים מסוגים שונים: סיפור, טקסט מידעי עם טבלה, מאמר טיעון וטקסט פשוט לעולים.
- לקרוא תווית מזון: סדר הרכיבים (הראשון הוא העיקרי), תווית אזהרה אדומה, סימון ירוק, אלרגנים ו'עלול להכיל', ולהשוות בין שני מוצרים דומים.
- לזהות מבנה טיעון (טענה, נימוקים, טענת נגד ומענה) ולנסח עמדה מנומקת. כל זה מתוך יחס לאוכל כאל אנרגיה, טעם, תרבות וחיבור בין אנשים, בלי מספרים ובלי שיפוט.

גרסה קצרה – 10 דקות

קוראים יחד את סיפור עומר ועוצרים ברגע שהבליה מלוחה: מה הייתם עושים? עונים על שלוש שאלות פני המים ועל שאלה אחת של צלילה, ומסיימים בשאלה 'מה יש?': כל תלמיד ותלמידה כותבים צעד קטן אחד שהם עושים כשמשוהו משתבש.

שאלת פתיחה לכיתה

חשבו על מאכל אחד שמזכיר לכם בית, משפחה או חג. מה יש בו, מי מכין אותו, ואיזה סיפור הוא מספר עליכם?

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות (המשך)

חוסן וצלחת: גש"ר מאח"ד • עש"ן ד"ק • מעש"ה

גש"ר מאח"ד עובר בכל הטקסטים: גוף (אוכל כאנרגיה למשחק וללמידה), שכל (קריאת תווית), רגש (אכילה בנחת, אוכל ותחושות), אמונה וערכים (מתכונים משפחתיים ותרבות), חברה (בישול יחד) ודמיון (להמציא מאכל, כמו עומר). הרגע של עומר מדגים את עש"ן ד"ק: ע – עצור (קפא מול הקערה), ש – שרירים (לקפוץ אגרופים ולשחרר לאט), נ – נשימה (שאיפה איטית ונשיפה ארוכה), ד – דיבור עצמי ('מה יש?'), ק – קדימה (בחר צעד קטן אחד: ללוש בצק). מעש"ה מתאים כשחבר/ה מתבאס/ת אחרי כישלון: מ – מחויבות 'אני כאן איתך', ע – עידוד לפעולה (משימה קטנה עכשיו), ש – שאלות שמפעילות חשיבה (מה אפשר לעשות? מה עוזר לך?), ה – הבניית רצף (מה קרה, מה עכשיו ומה הלאה). אוכל מעורר אצלכם מחשבות או רגשות כבדים? גש"ר מאח"ד – שישה ערוצים לאכול בנחת ולהרגיש טוב: גוף (אוכל נותן אנרגיה למשחק וללמידה), שכל (קוראים תווית בסקרנות, בלי פחד), רגש (שמים לב איך אני מרגיש/ה כשאני אוכל/ת), אמונה וערכים (המתכונים של המשפחה והתרבות שלי), חברה (מבשלים ואוכלים יחד), דמיון (ממציאים מנה חדשה, כמו עומר). אם אוכל, גוף או משקל מעסיקים אתכם יותר מדי – דברו עם מבוגר/ת שאתם סומכים עליו/ה, עם היועצת או עם האחיות.

מעריך שיעור - 45 דקות

דקות	שלב	מה קורה
5	פתיחה: מאכל מהבית	שאלת הפתיחה: מאכל שמזכיר בית, משפחה או חג. סבב קצר בזוגות ושלוש-ארבע שיתופים במליאה. מציגים את שלוש רמות הצלילה: פני המים, צלילה (מתחת למים) והמעמקים.
10	לפני הקריאה ובמהלכה	לפני הקריאה: מסתכלים בכותרת, בטבלה או באיור ומנחשים. כל קבוצה קוראת את הטקסט שלה ברמה המתאימה לה. עוצרים בתחנת העצירה ושואלים: מה הייתם בודקים? באיזה רגע הסיפור יכול היה להיגמר אחרת?
12	צלילה לשאלות	פני המים: איתור מידע, למשל סדר הרכיבים, מה היה בשקית ומה הכותבת מציעה למכור. אחר כך צלילה: הסקה, תפקיד פסקה, מילות קישור ומשמעות של ביטויים כמו 'המתכון הוא רק ההתחלה של הסיפור'. בודקים יחד לפי מפתח התשובות.
8	חדר המשחקים	נכון/לא נכון, השלמת מילות קישור מהמאמר (אולם, לפיכך, יתרה מזו, משום ש...) והתאמת כרטיסיות: הכלל של סבתא מזל, הרגע המכריע של עומר, הכלל הראשון בתוויות, חצי הצלחת, ההבחנה המנצחת.
7	המעמקים: כתיבה ושיח	כל אחד ואחת בוחרים משימה פתוחה: להמציא מאכל ממה שיש בבית, לעצב תווית חזית לבני נוער, לכתוב פסקת טיעון על המזנון או לשתף צלחת מהבית. שיתוף קצר במעגל.
3	כרטיס יציאה	התלמידים והתלמידות ממלאים כרטיס יציאה אחד מתוך שלושה. מסכמים במשפט: אוכל הוא אנרגיה, טעם, תרבות וחיבור בין אנשים.

מהדורה למורה

מהדורה למורה – מערך ומפתח תשובות (המשך)

טיפים להנחיה

- אסטרטגיית שלוש הרמות: לפני הקריאה מנחשים מהכותרת ומהטבלה. במהלך הקריאה עוצרים בתחנת העצירה ומסמנים מילים לא מוכרות. אחרי הקריאה צוללים בהדרגה: פני המים (מה כתוב), מתחת למים (למה הכותב בחר ככה) והמעמקים (מה זה אומר עליי). כשתלמיד/ה טועה, מחזירים לפסקה הרלוונטית ולא נותנים מיד את התשובה.
- שפה ניטרלית לגוף: מדברים על אוכל כאנרגיה למשחק וללמידה, כטעם, כתרבות וכמשפחה. לא משתמשים במספרים, לא מדברים על משקל או על מראה, לא מחלקים מאכלים לטובים ורעים ולא מעירים על מה שתלמיד/ה אוכל/ת. בשיתוף 'צלחת מהבית' מכבדים כל מטבח וכל מנהג, וזוכרים שלא בכל בית יש אותן אפשרויות.
- מרחב בטוח: השיעור נותן תמיכה ולא טיפול. שימו לב לתלמידים שנמנעים מאוכל, מדברים על משקל או נסגרים בנושא – שתפו את היועצת בשקט, בלי לשאול מול הכיתה. חזרו על המשפט: אם אוכל, גוף או משקל מעסיקים אתכם יותר מדי – דברו עם מבוגר/ת שאתם סומכים עליו/ה, עם היועצת או עם האחיות בבית הספר.

הכוונה לשאלה הפתוחה – יסודי

תשובה אישית. תשובה טובה נותנת למאכל שם, מפרטת מה שמים בו (בלי כמויות), ומסבירה למי מגישים אותו ולמה, למשל לסבתא, לחבר או לכל הכיתה. מעודדים דמיון ושימוש במאכלים מהבית ומהתרבות של המשפחה. בשאלות האמריקאיות: סבתא מזל, מלח, פיתות זעתר.

מפתח תשובות למורה – יסודי. שאלות פתוחות: תשובות אישיות. מחפשים תשובה שנשענת על הטקסט, מנומקת ומנוסחת במשפטים שלמים.

מהדורה למורה

מהדורה למורה - מערך ומפתח תשובות (המשך)

שאלה	תשובה
1	א. מסבתא מזל
2	ב. מלח
3	ג. פיתות זעתר
4	1. נכון 2. לא נכון 3. נכון 4. לא נכון
6	„הוא נשם עמוק ושאל את עצמו...”
7	קפא במקום ← 😬 רגע של בהלה; חשב לוותר ← 😬 רגע של בהלה; נשם עמוק ← 🌱 רגע של פתרון; שאל: 'מה יש?' ← 🌱 רגע של פתרון; לש בצק וחילק לכדורים ← 🌱 רגע של פתרון
8	1-ב, 2-ד, 3-א, 4-ג

כלים לקריאה

דף האסטרטגיות: איך קוראים לעומק?

אחרי הטקסט

מספרים במילים שלי
מה קרה בהתחלה, באמצע ובסוף?

מה הרגשתי?
מה אהבתי בסיפור?

מה לומדים?
מה אני לוקח/ת איתי?

בזמן הטקסט

מסמנים מילה קשה
עיגול סביב מילה שלא הבנתי.

עוצרים וחושבים
מה קרה עד עכשיו?

מדמינים
איך זה נראה? מה הדמות מרגישה?

לפני הטקסט

מסתכלים על הכותרת
על מה הסיפור? מה אני כבר יודע/ת?

מסתכלים בתמונה
מה רואים? מה זה מספר לי?

מנחשים
מה לדעתי יקרה בסיפור?

מקרא סימונים בעיפרון

♥ מתחבר אליי

! מפתיע אותי

? לא הבנתי

— משפט חשוב

○ מילה לא מוכרת

רשימת בדיקה לקורא/ת

- ☐ קראתי את הכותרת ושאלתי את עצמי על מה הטקסט
- ☐ קראתי את כל הטקסט עד הסוף
- ☐ סימנתי מילה שלא הבנתי
- ☐ קראתי שוב את מה שלא היה ברור

המטרה שלי בקריאה

למה אני קורא/ת את הטקסט הזה? מה הייתי רוצה לגלות?

כלים לקריאה

מפת הצלילה: סוג הטקסט ומילים חדשות

מפת הצלילה שלי

מעמקים

חושבים, מביעים דעה ויוצרים

צלילה

מסיקים, מקשרים ובודקים מילים ומבנה

שחייה על פני השטח

מוצאים מידע שכתוב בטקסט

סוג הטקסט: טקסט סיפורי

מה מאפיין את סוג הטקסט הזה? כתבו שני סימנים שתחפשו בקריאה:

לפני שצוללים

מה אני חושב/ת שיקרה בטקסט? (לפי הכותרת)

מילים חדשות

מילה	פירוש	משפט משלי
שרפרף	כיסא קטן בלי משענת	
כלל ברזל	חוק חשוב שתמיד שומרים עליו	
בלילה	תערוכת רכה שממנה אופים עוגה	
לש בצק	לחץ וקיפל את הבצק בידיים	
ציון לשבח	מילים טובות ומיוחדות על עבודה יפה	

כלים לקריאה

סימניות לגזירה

גזרו לאורך הקו המקווקו ✂

המעמקים

מעבר לשורות

- מה אני חושב/ת?
- מה הייתי עושה?
- מה למדתי?

השאלה שלי: 🖋

מה יש בצלחת: אוכל 📖
יסודי 🐻

צלילה

בין השורות

- למה זה קרה?
- מה הדמות מרגישה?
- מה פירוש המילה?

השאלה שלי: 🖋

מה יש בצלחת: אוכל 📖
יסודי 🐻

פני המים

כתוב בטקסט

- מי בסיפור?
- מה קרה?
- איפה ומתי?

השאלה שלי: 🖋

מה יש בצלחת: אוכל 📖
יסודי 🐻

כלים לקריאה

כרטיסי מילים לקיפול

גזרו כל כרטיס, קפלו לאורך הקו המנוקד שבאמצע – המילה מקדימה והפירוש מאחור. תרגלו בזוגות. ✂

כיסא קטן בלי משענת	שרפרף
חוק חשוב שתמיד שומרים עליו	כלל ברזל
תערובת רכה שממנה אופים עוגה	בלילה
לחץ וקיפל את הבצק בידיים	לש בצק
מילים טובות ומיוחדות על עבודה יפה	ציון לשבח
שמה צנצנת זעתר בתיק	סבתא מזל
אפה פיתות רכות	עומר
נתנה ציון לשבח	השופטת

התחרות של עומר

לפני הקריאה

סוג הטקסט: טקסט סיפורי. האם קרה לכם פעם שמשוהו השתבש ברגע חשוב? מה עשיתם?

הניחוש שלי:

מילון קטן

שרפרף

כיסא קטן בלי משענת

כלל ברזל

חוק חשוב שתמיד שומרים עליו

בלילה

תערוכת רכה שממנה אופים עוגה

לש בצק

לחץ וקיפל את הבצק בידיים

ציון לשבח

מילים טובות ומיוחדות על עבודה יפה

הערות שלי

1 עומר למד לאפות מסבתא מזל. מגיל שמונה הוא עומד לידה במטבח על שרפרף, מערבב, טועם ומקשיב. לסבתא יש כלל ברזל: 'מתכון קוראים כמו שקוראים מפה: לאט, ומהתחלה'.

2 כשבית הספר הכריז על תחרות אפייה, עומר ידע בדיוק מה יכין: את עוגת התפוזים של סבתא, עם ציפוי מבריק כמו דבש. בכל יום חמישי הם התאמנו יחד. בפעם השנייה העוגה יצאה יבשה, ובפעם השלישית יצאה מושלמת. 'עכשיו אתה מוכן', אמרה סבתא, 'אבל זכור: הטעם בא מהידיים, לא מהנייר'.

3 בבוקר התחרות עומר התעורר מוקדם מאוד מרוב התרגשות. בחוץ עוד היה חושך. הוא ארז מהר את כל השקיות לתרמיל ויצא לדרך. באולם הספורט חיכו שולחנות ארוכים ותנורים, ועומר התחיל לערבב.

תחנת עצירה: עצרו רגע: מה קרה עד כאן? מה לדעתכם יקרה עכשיו?

4 באמצע הערבוב הוא טעם את הבלילה וקפא. מלוח! מלוח לגמרי! בחושך של הבוקר הוא לקח שקית מלח במקום שקית סוכר, וחופן גדול של מלח כבר היה בתוך הקערה. עומר הרגיש שהגרון שלו נסגר. 'אולי פשוט אוותר?' חשב.

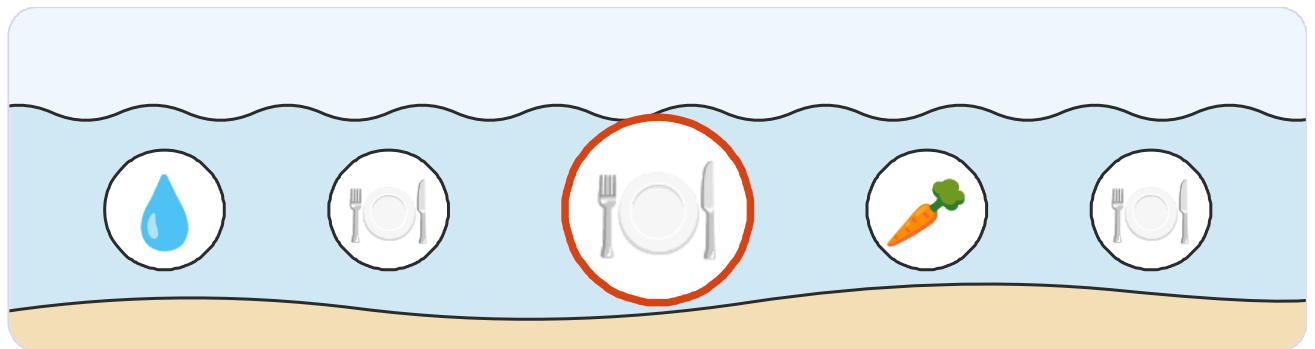

הטקסט • טקסט סיפורי

התחרות של עומר (המשך)

5 ואז הוא נזכר בסבתא. הוא נשם עמוק ושאל את עצמו: 'מה יש?' יש קמח, יש שמן זית, יש מים, יש שמרים, ויש גם צנצנת זעתר קטנה שסבתא שמה לו בתיק 'לנשנוש'. בלי סוכר אין עוגה, אבל אפשר להכין משהו אחר! עומר לש בצק, חילק אותו לכדורים קטנים, פיזר עליהם זעתר ואפה פיתות רכות וריחניות.

6 בסוף התחרות זכתה במקום הראשון עוגת תפוזים של תלמידה אחרת. אבל השופטת הוסיפה ציון לשבח מיוחד: 'לפיתות הזעתר של עומר, על קריאת מצב! בדרך הביתה עומר התקשר לסבתא. 'ידעתי שתסתדר', אמרה סבתא. 'המתכון הוא רק ההתחלה של הסיפור.'

שאלות לפי עומק • יסודי

התחרות של עומר

שם:

חלק א' - שחייה על פני השטח

בואו נמצא בטקסט מה קרה לעומר בתחרות!

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

1

ממי עומר למד לאפות?

א מסבתא מזל

ב מסרטונים ברשת

ג מחוג בישול בבית הספר

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

2

מה היה בשקית במקום סוכר?

א קמח

ב מלח

ג זעתר

איתור מידע

פני המים • כתוב בטקסט

3

מה עומר אפה בסוף בתחרות?

א עוגת תפוזים

ב עוגיות שוקולד

ג פיתות זעתר

בדיקת פרטים

פני המים • כתוב בטקסט

4

נכון או לא נכון? סמנו ✓ בטבלה

המשפט	נכון ✓	לא נכון ✗
עומר עומד ליד סבתא במטבח מגיל שמונה.	☐	☐
בפעם השנייה העוגה יצאה מושלמת.	☐	☐
עומר לקח בטעות שקית מלח במקום שקית סוכר.	☐	☐
עוגת התפוזים של עומר זכתה במקום הראשון.	☐	☐

שאלות לפי עומק • יסודי

התחרות של עומר (המשך)

שם: _____

אוצר מילים בהקשר

פני המים • כתוב בטקסט

5

השלימו את המשפטים בעזרת מחסן המילים

מחסן מילים: חמישי מלח זעתר שוקולד

1. בכל יום _____ עומר וסבתא התאמנו יחד.
2. בחושך של הבוקר עומר לקח שקית _____ במקום שקית סוכר.
3. עומר פיזר _____ על כדורי הבצק ואפה פיתות.

חלק ב' - צלילה

עכשיו נצלול עמוק יותר ונבין למה הדמויות פעלו ככה.

סימון בטקסט

צלילה • בין השורות

6

מסמנים בטקסט

- סמנו בצהוב את כלל הברזל של סבתא.
- סמנו בירוק את השאלה שעומר שאל את עצמו ועזרה לו.
- סמנו בקו את המשפט שבו עומר עוצר ומתחיל לחפש פתרון.

מיון וארגון

צלילה • בין השורות

7

מיינו: מה עומר הרגיש וחשב ברגע הקשה, ומה הוא עשה כדי למצוא פתרון? (מיינו:

סמנו ✓ בעמודה המתאימה)

רגע של פתרון 🌱	רגע של בהלה 😬	הפריט
☐	☐	קפא במקום
☐	☐	חשב לוותר
☐	☐	נשם עמוק
☐	☐	שאל: 'מה יש?'
☐	☐	לש בצק וחילק לכדורים

שאלות לפי עומק • יסודי

התחרות של עומר (המשך)

קישור מושגים

צלילה • בין השורות

8

מתחו קו בין הדמות למה שעשתה

א. נתנה ציון לשבח

1. סבתא מזל

ב. שמה צנצנת זעתר בתיק

2. עומר

ג. זכתה במקום הראשון

3. השופטת

ד. אפה פיתות רכות

4. תלמידה אחרת

מארגן גרפי

צלילה • בין השורות

9

השלימו את הטבלה: מה קרה לעומר בכל שלב?

לפני התחרות	בזמן התחרות	אחרי התחרות

חלק ג' - מעמקים

במעמקים תחשבו, תמציאו ותספרו על עצמכם.

העברה למקרה חדש

המעמקים • מעבר לשורות

10

מה יעל יכולה לשאול את עצמה, כמו עומר? מה היא יכולה להכין?

מקרה לבחינה: הסלט של יעל

יעל הבטיחה להכין סלט לארוחה המשפחתית. רגע לפני הארוחה היא פתחה את המקרר וגילתה שאין עגבניות. היא כמעט התחילה לבכות.

שאלות לפי עומק • יסודי

התחרות של עומר (המשך)

שם:

כתיבה ונימוק

המעמקים • מעבר לשורות

11

דמיינו שאתם עומדים במטבח כמו עומר ושואלים 'מה יש?'. המציאו מאכל חדש ממה שיש אצלכם בבית: תנו לו שם, כתבו מה שמים בו, ולמי הייתם רוצים להגיש אותו ולמה.

כלי חוסן

המעמקים • מעבר לשורות

12

עומר נבהל כשטעם את הבלילה המלוחה. כתבו מה הוא יכול לעשות לפי עש"ן ד"ק: ע-עצור, ש-לכווץ ולשחרר שרירים, נ-לנשום לאט, ד-משפט מחזק שיגיד לעצמו, ק-הצעד הבא שלו קדימה.

שיח בכיתה

המעמקים • מעבר לשורות

13

מעגל שיח

- סבתא מזל אומרת ש'הטעם בא מהידיים, לא מהנייר'. מתי אתם ואתן למדתם משהו מאדם במשפחה, לא מספר או ממסך? מה ההבדל בין שתי הדרכים ללמוד?
- עומר שאל 'מה יש?' במקום 'מה חסר?'. באיזה מצב בחיים שלכם השאלה הזאת יכולה לעזור: במבחן, במשחק או בריב עם חבר/ה?

ייצוג חזותי

המעמקים • מעבר לשורות

14

ציירו את עומר באולם, ליד השולחן עם פיתות הזעתר שלו.

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו + כרטיס יציאה

בודקים את עצמנו

סמנו בכל שורה איך אתם מרגישים

עוד לא	בערך	בטוח/ה	
			אני יודע/ת לספר מה השתבש לעומר בתחרות.
			אני יודע/ת להסביר איך עומר מצא פתרון.
			אני יכול/ה לחשוב על דרך להסתדר כשמשוהו משתבש.

מה יש בצלחת: אוכל • יסודי

כרטיס יציאה

שם: _____ כיתה: _____ תאריך: _____

1. מה עומר עשה כשגילה שהבלילה מלוחה?

2. מה פירוש המשפט 'המתכון הוא רק ההתחלה של הסיפור'?

3. מה אני לוקח/ת מעומר לחיים שלי?

כמה נהייתי מהטקסט? 1 2 3 4 5

יצרה: רוית ראש בן ישי

לצלול פנימה • מה יש בצלחת: אוכל • חוברת תלמיד ליסודי

